

گفت و گوی «ایران» با یعقوب توکلی به مناسبت سالروز جدایی بحرین از ایران
پهلوی، کار گزار غرب در جدایی بحرین بود
 تمامیت ارضی و جغرافیایی جزو جدانشدنی هویت یک سرزمین و یک ملت به حساب می آید. چیزی که طی تاریخ، مردمان اقلیم‌های مختلف برای حفظ و حراست آن جنگیده‌اند و جان داده‌اند. میان همه کشورهای بزرگ و کوچک یا سرزمین‌های جدید و قدیم قطعاً جغرافیای ایران را می‌توان جزو اقلیم‌هایی در کره زمین دانست که طی گذشت تاریخ، با آمد و شد سلسله‌ها و حکومت‌های مختلف همیشه در معرض طوفان حملات دشمنان مختلف برای تصرف بخش‌های گوناگون آن بوده است ...

معرفی کتاب «جدایی بحرین از ایران» نوشته احمد اقتداری
رفراندوم دروغین؛ گناه نابخشودنی
 در معرفی کتاب «گناه نابخشودنی - جدایی بحرین از ایران» رفراندوم دروغین» توسط ناشر عنوان شده است: زنده‌یاد احمد اقتداری رابحقی می‌توان بدر مطالعات خلیج فارس شناسی در ایران نامید. هر چند پیش از او بزرگانی چون سدیدالسلطنه، عباس اقبال آشتیانی، صادق نشأت و محیط طباطبائی آثاری ارزشمند در تاریخ و جغرافیای خلیج فارس پدید آوردند. اما آثار احمد اقتداری درباره خلیج فارس دارای ویژگی‌هایی است که آن را از آثار دیگران متمایز می‌کند.

تک تیراندازان اسرائیلی خبرنگار شبکه الجزیره را به شهادت رساندند

شهادت «شیرین»

شلیک مرگبار نظامیان رژیم صهیونیستی به سوی خبرنگار زن شبکه خبری الجزیره، سران دولت ائتلافی را چنان موردهجمه محکومیت‌های بین‌المللی قرار داده است که آنها به رغم وجود شواهد و مدارک در ثبت رد پای اشغالگران در این جنایت، برای تبرئه خود مجبور به انکار شدند و نوک پیکان اتهام این قتل فجیع را به سمت فلسطینیان گرداندند.

در صفحه ۴ بخوانید

«ایران» از اهمیت سفر امیر قطر به تهران گزارش می‌دهد

همسایگان در اولویت سیاست خارجی سیزدهم

گذشته هزینیه‌های مختلفی را برای خود به ارمان آورده است.

روابط ایران و کشورهای جنوبی حاشیه خلیج فارس همواره پرفرازونشیب بوده است و در طول ۴۰ سال گذشته هم‌اوردی‌های مختلفی در عرصه‌های سیاسی، امنیتی، نظامی و اقتصادی با این کشورها داشته است. قطر از جمله کشورهای خلیج فارس است که طی سال‌های گذشته کمترین تنش‌ها و بیشتترین روابط را با جمهوری اسلامی داشته است. قطر با وجود کشوری جزیره‌ای و کوچک بودن اما، تأثیرگذاری بسیار زیادی در معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی دارد. تأثیرگذاری در حوزه گاز به‌عنوان بزرگ‌ترین صادرکننده گاز آل‌پی‌جی جهان و موقعیت استراتژیک در همسایگی عربستان، اهمیت این کشور را دوچندان کرده است.

شبه‌جزیره قطر از یک‌سو با قرار گرفتن در قلب منطقه خلیج فارس و دسترسی آسان به ذخایر درخور توجه گاز، از نظر سیاسی و اقتصادی دارای اهمیت است و از سوی دیگر این جزیره به دلیل وسعت کم و محدود، دارای عمق استراتژیک نیست. قرار گرفتن قطر در مرکز خلیج فارس مکان مناسبی برای تجمع نیروهای نظامی و شوری همکاری خلیج فارس محسوب می‌شود. قطر افزون بر موقعیت حساس جغرافیایی از دهه ۸۰ به بعد به دلیل کشف نفت و دارا بودن گاز به لحاظ اقتصادی اهمیت زیادی یافته است.

با وجود وسعت کم و جزیره‌ای بودن، قطر در بین کشورهای جنوبی خلیج فارس بازیگری بسیار مهم و کلیدی به حساب می‌آید و در طول سال گذشته با کنار گذاشتن سیاست محافظه‌کاری که امری رایج در بین کشورهای جنوبی خلیج فارس می‌باشد، به‌عنوان کشوری مهم مورد اطمینان شرق و غرب بوده است. با وجود اتحاد استراتژیک این کشور با ایالات متحده و در اختیار قرار دادن پایگاه نظامی العدید به نیروهای امریکایی، اما همواره تلاش کرده یک توازن قوایی در این منطقه ایجاد کند. در همین زمینه این کشور روابط بسیار مناسبی با جمهوری اسلامی ایران داشته و همواره به دنبال کاهش تنش در منطقه بوده است.

قطر بر خلاف دو کشور عربستان سعودی و امارات، ضمن اختلاف و تنش با جمهوری اسلامی ایران بخصوص در بحران سوریه، اما در طول سال‌های گذشته روابط خود را با جمهوری اسلامی حفظ کرده است و به ایران به‌عنوان یک شریک اقتصادی و سیاسی بخصوص بعد از محاصره این کشور توسط چهار کشور عربی (عربستان سعودی، امارات، مصر و بحرین) در سال ۲۰۱۷ می‌نگرد و به دنبال این است که سیاست خارجی مستقل از عربستان داشته باشد؛ امری که در طول سال‌های

غذا و دارو برای مردم‌مان از طریق ایران بود. امیر قطر همچنین درباره قطع روابط برخی کشورهای عربی با دوحه و محاصره اقتصادی و سیاسی این کشور، گفت: «دلیل واقعی آنها این است که خواهان استقلال ما نیستند. ما آزادی بیان برای منطقه می‌خواهیم. آنها فکری می‌کنند که این تهدیدی علیه‌شان است.» او در بخش دیگری از این گفت‌وگو در پاسخ به این سؤال که آیا قطر آماده است تا به درخواست این کشورها برای تعطیلی شبکه الجزیره و قطع روابط با ایران پاسخ دهد، گفت: «حاکمیت ما یک خط قرمز است. ما دخالت هیچ‌کس در این حاکمیت را نمی‌پذیریم. پاسخ منفی است. ما قصد نداریم شبکه الجزیره را تعطیل کنیم.» تمیم بن حمد با این حال، با بیان اینکه برای مذاکره با مخالفان تمایل دارد، گفت: «اگر آنها یک متر به سمت من حرکت کنند، من ۱۰ هزار مایل به سوی آنها گام خواهم برداشتم.»

وزیر خارجه پیشین قطر «حمد بن جاسم» در این باره می‌گوید: ما باید با ایران به‌عنوان یک کشور بزرگ روابط طبیعی داشته باشیم و چه بهتر که از روابطی بسیار خوب و اقتصادی برخوردار باشیم، زیرا ما در خلیج (فارس) رویه‌روی هم هستیم و با آن کشور میدان‌گازی مشترک داریم. وزیر خارجه پیشین قطر درباره اتفاقی که در گذشته میان ایران و قطر رخ داده بود، گفت: «در یکی از دوره‌های نیروی دریایی ایران وارد آب‌های اقلیمی قطر شدند و دوحه از نیروی دریایی قطر خواست تا آن نیروی ایرانی را بازداشت کند. نیروی دریایی قطر این کار را انجام داد و با ایران تماس گرفتیم و گفتیم که مرزهایمان خط قرمز است و به آنها تجاوز شده، ایران پاسخ داد که نیروهای ما وارد آب‌های شما نشدند. ما نیز خواستار ورود طرف دیگری در این موضوع شدیم و ایران با آرامش کامل با این موضوع برخورد کرد، در نتیجه

کشور بی‌طرف ثابت کرد که این آب‌ها، آب‌های اقلیمی ایران هستند. بنابراین دولت قطر درباره این موضوع از ایران عذرخواهی کرد.
روابط اقتصادی ایران و قطر
 آمارهای جهانی نشان می‌دهد قطر با داشتن بالاترین درآمد سرانه در سطح جهان، ثروتمندترین کشور دنیا محسوب می‌شود و این موضوع به معنای توان بالای فعالان اقتصادی این کشور در مقابل، ایران از یک‌سو توان بالایی برای جذب سرمایه‌گذاران خارجی، بویژه سرمایه‌گذاران قطری دارد و از سوی دیگری از مهمترین عرضه‌کنندگان محصولات کشاورزی از جمله سبزیجات، پسته و خرما است و توان بالقوه بالایی در تأمین بخش قابل توجهی از نیاز بازارهای مصرفی قطر دارد، اما روند مبادلات برون‌مرزی غیرنفتی ایران با قطر در بازه زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۴ نشان می‌دهد نه تنها در کل تبادلات، بلکه در تبادلات غیرنفتی هم تراز تجاری ایران به این کشور مثبت بوده و صادرات غیرنفتی ایران به قطر غالب بر ارزش دلاری واردات ایران از این کشور بوده است. براساس این گزارش، شکاف غیرقابل چشم‌پوشی بین ارزش دلاری هر تن کالاهای صادراتی غیرنفتی ایران به قطر و واردات ایران از قطر در سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۴ وجود داشته است. آمار تجارت خارجی ایران و قطر در سال ۱۳۹۶ نیز معادل ۱۶۵ میلیون دلار برآورد شده است. بنابر داده‌های گمرک ایران، ۲۹۱ قلم کالای غیرنفتی با ارزش متوسط هر تن ۸۲ دلار به قطر صادر و ۵۱۰ نوع کالا با ارزش متوسط ۲۶ دلار از این کشور در سال ۱۳۹۴ وارد کرده است، اما ۱۰ قلم عمده کالاهای صادراتی غیرانسانی همه‌چانه امریکا و قطر هم کل ارزش صادرات غیرنفتی هستند، محصولاتی خام یا با حداقل ارزش افزوده مانند سیمان بوده‌اند که با ارزش متوسط هر تن ۷۶ دلار به این کشور عرضه شده است؛ بنابراین می‌توان گفت قدرت رقابتی ایران در مجموعه کالاهای صادرات غیرنفتی بسیار پایین است. (اتاق بازرگانی ایران و قطر، ۱۳۹۶) هر دو کشور ایران و قطر در سال‌های اخیر، شرایط سخت اقتصادی را سپری کرده‌اند. ایران متأثر از تحریم‌های غیرانسانی همه‌چانه امریکا و قطر هم متأثر از تحریم کشورهای عربی در شرایط تحمیلی جنگ اقتصادی قرار گرفته‌اند؛ شرایطی که البته هر دو کشور را به بازنگری در سیاست اقتصادی و رابطه با دیگر کشورها و حرکت به سمت استقلال اقتصادی پیش برده است. اینک اگرچه بحران شوری همکاری خلیج فارس که از بهار ۱۳۹۶ (۲۰۱۷) آغاز شد با میانجی‌گری کشورها تا حدودی فروکش کرده است، اما تهران و دوحه در گذر از این فشارهای بین‌المللی فرصت یافتند برای بهره‌مندی از ظرفیت‌های

کشور بی‌طرف ثابت کرد که این آب‌ها، آب‌های اقلیمی ایران هستند. بنابراین دولت قطر درباره این موضوع از ایران عذرخواهی کرد.
روابط اقتصادی ایران و قطر
 آمارها نشان می‌دهد که ایران در برهه محاصره قطر توسط چهار کشور، بیشترین میزان حجم تجارت با این کشور را داشته است، اما با بهبود روابط قطر با کشورهای عربی در سال ۲۰۱۹، حجم تجارت ایران به این کشور کاهش پیدا کرده است و با توجه به بازار مصرفی قطر، ایران نتوانسته به خوبی از این فرصت استفاده کند. طبق آمار مرکز تجارت بین‌الملل؛ در ژوئن، چین، هند و کره جنوبی ۴ شریک اول تجاری قطر هستند.

به نظر می‌رسد با توجه به همکاری‌های مناسب ایران و قطر در طول سال‌های گذشته، ایران می‌تواند در حوزه اقتصادی شریک مطمئنی برای تأمین نیازی‌های کشور قطر باشد؛ نیازهایی که با توجه به همسایگی دریایی ایران و قطر می‌تواند در زمانی کوتاه تأمین شود. از سوی دیگر قطر همواره به دنبال این بوده است که روابط تجاری خود را با ایران گسترش دهد و از ظرفیت‌های اقتصادی ایران بخصوص محصولات کشاورزی آن نهایت استفاده را ببرد.

نتیجه‌گیری
 اگر تحولات بیداری اسلامی (بهارعربی) را فاکتور بگیریم، همواره ایران و قطر روابط دیپلماتیک مناسبی با همدیگر داشته و طی سال‌های گذشته ایران و قطر در پرونده‌های مختلف منطقه‌ای با هم اشتراک داشته‌اند. هر چند ایران و قطر در موضوعاتی مانند بحران سوریه، جنگ یمن و انقلاب بحرین با هم اختلاف‌نظر دارند و در دو جبهه مختلف قرار می‌گیرند، اما قطر همواره به‌عنوان بازیگری مهم در منطقه خلیج فارس محسوب می‌شود؛ بازیگری که برخلاف امارات و عربستان، به دنبال ایفای نقش با ثبات در منطقه بی‌ثبات غرب آسیا و خلیج فارس است. این کشور در طول سال‌های گذشته بعد از شکست اسلام سیاسی که قطری‌ها به هم‌راه ترکیه به دنبال آن بودند که در نهایت سر از تورویسم و حمایت از گروه‌های تروریستی درآورد، روابط ایران و قطر را نسبت به گذشته بهبود بخشید. دولت سیزدهم در راستای سیاست خارجی رهاگردی خود که اهمیت دادن به همسایگان و منطقه‌گرایی قابل ارزیابی است، نگاه ویژه‌ای به قطر دارد. دیدار ریاست محترم جمهور در سال گذشته از قطر و دیدار امیر قطر از ایران را می‌توان در همان سیاست منطقه‌گرایی دولت سیزدهم تحلیل کرد.